

proto uvádíme pouze speciální studii G. O. Vinokura Фонетика Мстиславовой грамоты 1130 г. In: Вопросы славянского языкознания, вып. 6, Москва 1962, 66–75 a souhrnnou práci V. I. Borkovského Синтаксис древнерусских грамот. Простое предложение, Львов 1949 a Синтаксис древнерусских грамот. Сложное предложение, Москва 1958. Zajímavý je pokus

✠ СЕАЗА МЪСТИСЛАВЪ КОЛОДНА ИРЬСНЪ ДЪРЖАРОУ
 СЪСКОУ ЗЕМЛЮ ВЪ СВОЕ КНАЖЕНІИ ПОВЕЛѢЛЪ ІЕ
 СМЪ СНОУ СВОЕМОУ ВСЕВОЛОДУ ѠДАТИ Б(ОУ) И
 ЦѢ СТМОУ ГЕШРГИЕВИ СЪ ДАНИЮ И СЪ ВИРАМИ И СЪ
 ПРДАЖАМИ ДАЖЕ КОТОРЫИ КНАЗЪ ПОМОКЛЫ СНА
 ЖЕННИ ПОУАМЕТА ДОТѢ ПѠМТНОУ ТГО ГЕШРГИ
 МА БЪ БУДНЪ ЗАТѢ ДА ДАНИСТА БѢЦАНЪ СЪ ТА И ГЕ
 ШРГИНОУ НЕГОТѢ ѠТНАЛА КЪ ТЪ И ТЪ И ГОУЛЕНЕНС
 НИ НЕЗВРАТИТѢ ДОННА КЪ ЖЕСЛАНОУ СЪ ТОИ ТЪ
 ДВАНТѢ БАЗАМА И ЗАЛО БѢТЪ КТО САНЗ Ѡ СІА
 НЕ ТЪ ВЪ АМАНАСТЫРИ ТѢ ВЪ ТЪ БѢ ДЪ ДЪ ЖЪ НИ
 КЪ ТАЛОАНТИЗАНЪ БІА И ПРИЖИВОТѢ И ВЪ СЪ МЪ
 РТЪ И АМЪ ЗЪ ДЪ АЗЪ РОУКОЮ СВОЮ ІОУ НО СЕ МЪ НИ КЪ ПО
 ЛЮАНЪ ДА РОУ ВЪ НО ІОУ ПОЛА ТРЕТИ НАДЕСАТЪ ГРИ
 ВАНЪ СЪ ТМОУ ЖЕ ГЕШРГИЕВИ А СЕ ІА КЪ СЕ ВОЛОДЪ ДЪ
 ДА ІА СЪ МЪ БЛЮДО СЕРЕБРНО ВЪ ЛЪ ГРВНЪ СЕРЕБРА
 СЪ ТМОУ ЖЕ ГЕШРГИЕВИ ВЕДѢЛЪ ІЕСЛА БЕНТИ ВЪ
 МНА Ѡ БѢ ДѢ КОЛНИ ГОУЛЕНЪ Ѡ БѢ ДА МЪ ТЪ
 ДАЖЕ КТО ЗА ВЪ РТЪ И ТЪ И АНТѢ ОУДА МАН СЕ БІА
 ДО ДА СОУДАТИ КЪ МОУ БѢ ДА ДА И ПРИШЪ СТИ И
 ІА СЪ КО ГОНТЪ СЪ ТА И МЪ ДЪ ГНИ :-

Mstislavova listina.

o fonetickou transkripci listiny prof. Černycha (П. Я. Черных, Историческая грамматика русского языка. Изд. 3, Москва 1962, 367–369).

Znění listiny uvádíme na základě fotolitografické reprodukce originálu s přihlédnutím k tištěným vydáním.

✠ се азъ мѣстиславъ володимиръ снѣ дѣржа роу
 сьскоу землю въ свое кнажение повелѣлъ іе
 смь сноу своему всеволоду ѡдати б(оу) и
 цѣ стмоу гешргиеви съ данию и съ вирами и съ
 + и вено вотское

продажами даже которыи князь по моему кна
 жении почынетъ хотѣти ѡдати оу стго гешрги
 на . а бѣ боуди за тѣмъ и стаѣ бѣа и тѣ стыи геш
 ргии оу него то штимають . и тѣ игоумене іса
 ие . и въ братиѣ . донелѣ же са миръ състоить .
 молитѣ бѣ за ма и за моѣ дѣти . кто са изошста
 нетъ въ манастири . то въ тѣмъ дѣлжны іе
 сте молити за ны бѣ и при животѣ и въ сѣмъ
 рти . а назъ далъ роукою своею . и осеньниіе по
 людиіе даровьное полътретина десате гри
 внъ стмоу же гешргиеви . а се на всеволодъ да
 лъ іесмь блюдо серебряно . въ лъ грвнъ серебра .
 стмоу же гешргиеви велѣлъ іесмь бити въ
 ние на шѣдѣ коли игоуменъ шѣдѣють .
 даже кто запъртити или тоу данъ и се блю
 до . да соудити ѣмоу бѣ въ днѣ пришьстви
 на своего и тѣ стыи ге(шр)гии :-

Mstislavova listina se na první pohled jeví jako běžná darovací listina, neboť poskytování nebo odkazování majetku církvi nebylo ve středověku ničím neobvyklým. Na pozadí historických procesů, které v dané době probíhaly, ji však můžeme spatřit v poněkud jiném světle. V Novgorodě, který, jak známo, byl významným obchodním centrem, vzrůstá bohatství a též politická moc bojarů a kupceckého patriciátu, což se navenek projevilo např. tím, že si novgorodští měšťané vymohli, aby dosavadní knížetem jmenovaní místodržící (posadnici), jako byl nám již známý Ostromir, byli nahrazeni posadniki volenými měšťským shromážděním. K tomu po prvé došlo r. 1126, kdy Novgorodané „въдаша посадницъство мѣрославоу гюргятиницю“, jak uvádí Novgorodský letopis. Moc knížete Vsevoloda byla těmito procesy stále více oslabována a nebudeme asi daleko od pravdy, jestliže v jeho cestě k otci Mstislavovi do Kyjeva r. 1130 (въ то лѣтѣ ходи къневоу къ оцю) nebudeme spatřovat pouhou příbuzenskou návštěvu, ale spíše setkání dvou státníků, jehož účelem bylo hledat východisko z dané situace.